

Program nauczania przedmiotu

Specjalność artystyczna: **Techniki malarskie**

Specjalizacja: **Tradycyjne techniki malarskie i pozłotnicze**

Katolickie Liceum Sztuk Plastycznych im. P.J. Frasattiego w Nowym Sączu

Autor programu: mgr Barbara Mordarska- Wójcik, mgr Justyna Smoleń

PROGRAM NINIEJSZY ZOSTAŁ ZMODYFIKOWANY NA PODSTAWIE DOŚWIADCZEŃ ZAWODOWYCH ZDOBYTYCH PODCZAS UDZIAŁU AUTORÓW PROGRAMU ORAZ UCZNIÓW W MOBILNOŚCIACH KADRY I OSÓB UCZĄCYCH:

- W 2019 R W SACRED ART SCHOOL WE FLORENCJI ORAZ UNIVERSITA DEI MARMORARI W Rzymie
- W 2017 r W PRACOWNI IKONOWEJ ZINDROS W KALAMPACE-METEORACH W GRECJI,

I STANOWI REZULTAT:

PROJEKTU WARSZTATY U MISTRZÓW nr POWERVET- 2016- 1-PL01-KA102-025936

PROJEKTU WARSZTATY U WŁOSKICH MISTRZÓW nr POWERVET 2018-1-PL01-KA102-047954

Zmodyfikowane elementy programu: Koncepcja programu i bloki XVII, XXIII XXVII w treściach programu.

Projekty zostały sfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój

Niniejszy program nauczania przedmiotu specjalność artystyczna: techniki malarskie na specjalizacji : tradycyjne techniki malarskie i pozłotnicze w Katolickim Liceum Plastycznym został opracowany w oparciu o podstawę programową kształcenia artystycznego, określoną załącznikami nr 1 i 5 do rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 15 grudnia 2016 i 6 września 2017 oraz 14 sierpnia 2019 w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa artystycznego

SPIS TREŚCI

Wstęp

Koncepcja programu

Ogólne cele kształcenia

Szczegółowe cele kształcenia

Opis osiągnięć ucznia pod koniec etapu kształcenia

Warunki i sposoby niezbędne do realizacji oraz wskazówki metodyczne

Metody i formy działań

Stosowane tradycyjne techniki malarskie i pozłotnicze

Korelacje międzyprzedmiotowe

Dostosowanie do potrzeb indywidualnych uczniów

Warunki niezbędne do realizacji

Kryteria i sposób oceniania uczniów

Treści kształcenia - Materiał nauczania i opis osiągnięć uczniów

Literatura przedmiotu

WSTĘP

Program przewidziany jest do realizacji w czteroletnim liceum plastycznym, w którym naukę w ramach specjalności artystycznej prowadzi się od pierwszej klasy, zgodnie z ramowym planem nauczania (IV etap edukacyjny – szkoła ponadgimnazjalna), jako główny przedmiot specjalności artystycznej: techniki malarskie, specjalizacja: tradycyjne techniki malarskie i pozłotnicze. Uczeń podczas tej specjalizacji zdobywa wiedzę teoretyczną dotyczącą przedmiotu i stosuje ją w praktyce twórczo realizując prace artystyczne z zakresu tradycyjnych technik malarskich i pozłotniczych. Na początku kształcenia na wszystkich specjalnościach artystycznych prowadzonych w szkole, uczniowie uczestniczą w tzw. prespecjalizacjach, które mają za zadanie przybliżenie specyfiki danej specjalności artystycznej i pomagają uczniowi w sposób bardziej świadomy wybrać właściwą, zgodną z jego zainteresowaniami oraz predyspozycjami specjalność artystyczną. Uczniowie na prespecjalizacji zdobywają podstawową wiedzę materiałoznawczą i umiejętność przygotowania podłoża malarskiego. W kolejnych latach uczniowie realizują program nauczania w sposób szczegółowy. Absolwent jest przygotowany do podjęcia pracy zawodowej oraz dalszego kształcenia na poziomie akademickim.

KONCEPCJA PROGRAMU

Program w pierwszej swojej części odnosi się do ogólnych i szczegółowych celów kształcenia, sposobów osiągnięcia tych celów, czyli warunków i sposobów realizacji poprzez różne formy kształcenia oraz konkretne wskazówki metodyczne, które przewiduje prowadzący zajęcia. Poniżej wymienione zostały warunki techniczne i materiałowe niezbędne do realizacji zadań w uwzględnionych w programie tradycyjnych technikach malarskich i pozłotniczych. Do realizacji programu zostały wybrane najbardziej kluczowe techniki malarskie i pozłotnicze z punktu widzenia zawodowego. Zajmujemy się następującymi tradycyjnymi technikami malarskimi i pozłotniczymi: akwarela, tempera jajkowa, tempera współczesna, gwasz, pastel sucha i tłusta, malarstwo olejne, malarstwo akrylowe, witraż, mozaika witrażowa, tradycyjne techniki rysunkowe pomocnicze, kredka, złączenia olejno- żywiczne, złączenia na pulment, złączenie na papierze, ikonopisarstwo temperowe historyczne i współczesne greckie, fresk, mozaika tessera, mozaika współczesna.

Ważnym aspektem wyboru technik malarskich jest ich zakorzenienie w kulturze naszego regionu. Program nauczania jest rozszerzony o tradycyjną technikę pisania ikon związaną z kulturą Łemków obecnych niegdyś na Sądecczyźnie. W wyniku uczestnictwa szkoły w stażu zagranicznym z zakresu tradycyjnej, włoskiej mozaiki i fresku oraz z powodu unikatowej wartości zawodowej umiejętności posługiwania się tymi technikami, w programie nauczania przewidziane są zajęcia, które przekazują zdobytą wiedzę techniczną i technologiczną w tym zakresie. Realizacje z zakresu ikonopisarstwa, mozaiki oraz fresku stanowią również ważny aspekt w kształtowaniu świadomości i umiejętności absolwenta w zakresie projektowania całościowego malarskich form użytkowych dla wnętrz sakralnych i innych budynków użyteczności zarówno publicznej jak i prywatnej. Zadania z zakresu mozaiki i fresku odbywają się w formie warsztatu, który może być elementem ruchomym w programie nauczania. O terminie realizacji decyduje prowadzący biorąc pod uwagę możliwości organizacyjne, sprzyjające warunki atmosferyczne niezbędne do realizacji zadania w tych technikach oraz fakt czy grupa nie uczestniczyła w stażu wakacyjnym w tym zakresie.

W początkowym etapie kształcenia na specjalizacji tradycyjne techniki malarskie i pozłotnicze, uczniowie uczestniczą w prespecjalizacji, gdzie zdobywają podstawową wiedzę z technik malarskich i pozłotniczych. Po wyborze specjalności artystycznej uczniowie rozpoczynają zdobywanie gruntownej wiedzy i umiejętności z poszczególnych technik. Uwzględniając możliwości psychofizyczne uczniów oraz jeszcze niski stopień umiejętności warsztatowych program przewiduje rozpoczęcie nauczania od technik wodnych, technik charakteryzujących się niskim skomplikowaniem warsztatu pracy. Kolejność przyswajania technik jest ułożona w taki sposób aby stopień skomplikowania ich użycia wzrastał w miarę kształtowania się umiejętności manualnych ucznia. Dzięki tej zasadzie uczniowie w sposób najbardziej efektywny będą mogli zrealizować zadanie i maksymalnie wykorzystać możliwości danej techniki malarskiej. Dlatego też w programie nie istnieje sztywny podział na klasy ale stały układ kolejności poszczególnych treści nauczania, który przewiduje rosnącą świadomość użycia odpowiedniej techniki malarskiej i pozłotniczej w danym zadaniu, rosnące umiejętności manualne ucznia oraz proporcjonalnie rosnący stopień skomplikowania zastosowania danej techniki. Proces nauczania w obrębie specjalności artystycznej z zakresu technik malarskich i pozłotniczych wymaga ciągłości i przemyślanej kolejności materiału nauczania, stopniowania trudności użycia danych technik, tak aby uczniowie w sposób satysfakcjonujący mogli osiągnąć zamierzone cele artystyczne i poprawnie pod względem technicznym kreować materię pracy artystycznej. W całym programie nauczania do niektórych technik powracamy aby utrwalić

dotychczas zdobyta wiedzę i umiejętności oraz poszerzyć sprawność manualną uczniów w obrębie danego warsztatu. Techniki wodne i rysunkowe pomocnicze służą podczas pracy projektowo-szkicowej i są podstawowym elementem dokumentacji zawodowej tworzonej przez ucznia w trakcie pracy. Realizacje wykonane w ramach specjalności mają charakter projektowania formy użytkowej, dlatego też dużą wagę przykładają się do planowania procesu powstawania pracy artystycznej w czasie oraz rzetelnej archiwizacji i dokumentacji poszczególnych jej etapów. Podczas realizacji zadań w obrębie specjalności stosowane są zróżnicowane formaty prac, odpowiednie dla charakteru zadania i techniki ale też rozwijające elastyczność pracy ucznia nad projektem w różnej skali. Prace projektowe przewidują koncepcje i rozwiązania związane z aranżacją danej pracy w przestrzeni oraz jej oprawy.

Jednym z istotnych elementów programu nauczania jest szkolenie z zakresu wykonywania ikon różnymi metodami. Ta edycja programu nauczania zawiera włączone doświadczenia wynikające z mobilności kadry oraz mobilności uczniów w ramach projektu *Warsztaty u mistrzów*, sfinansowanego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na zasadach programu Erasmus+. W ramach nauczania ikony uczniowie poznają różne sposoby, techniki i technologię pracy oraz poznają materiały i narzędzia do jej wykonywania. Zajęcia mogą być zrealizowane zarówno w systemie cyklicznym oraz warsztatowym. System warsztatowy stosowany będzie na zakończenie roku szkolonego i będzie wynikała ze współpracy ze środowiskiem lokalnym.

Program w części zasadniczej dostosowany jest do potrzeb ucznia przeciętnie zdolnego. Uczniowie wykazujący duży potencjał artystyczny i zaangażowanie w zajęcia są dodatkowo zachęceni do rozwijania swoich umiejętności, zagadnień poruszanych na zajęciach oraz podejmowania dodatkowych ćwiczeń z zakresu specjalności.

Program z zakresu tradycyjnych technik malarskich i pozłotniczych przewiduje zadania interdyscyplinarne. Głównie wykorzystywana wiedza i umiejętności z zakresu technik malarskich i pozłotniczych, stosowane w praktyce odnosić się będą do innych dziedzin sztuki i nauki. Szczególny nacisk jest położony na zagadnienia związane z historią sztuki w kontekście rozwoju poszczególnych technik malarskich i stylów malarskich dawnych mistrzów. W ostatnim punkcie programu znajdziemy również literaturę przedmiotu przydatną podczas realizacji zajęć.

OGÓLNE CELE KSZTAŁCENIA

- Przygotowanie do statusu odbiorcy i twórcy kultury.
- Przestrzeganie zasad kultury, etyki, prawa autorskiego oraz innych przepisów prawa związanych z ochroną dóbr kultury
- Szacunek do dziedzictwa kulturowego swojego i innych narodów
- Kształtowanie umiejętności interpretowania, wartościowania oraz świadomego korzystania z szeroko pojętych zjawisk z zakresu sztuki
- Stwarzanie warunków dla lepszego rozwoju ucznia, do integrowania wiedzy plastycznej poprzez poznawanie związków pomiędzy poznawaną dziedziną a innymi dziedzinami sztuki.
- Wykorzystywanie technologii informacyjnej i komunikacyjnej do realizacji zadań artystycznych, pogłębiania wiedzy i doskonalenia umiejętności

- Umiejętność współpracy, realizacji zadań wspólnie w grupie i dobrej komunikacji podczas pracy zespołowej oraz branie współodpowiedzialności za efekt końcowy
- Budowanie relacji opartej na zaufaniu
- Umiejętność indywidualnej realizacji zadań w swojej specjalności
- Podejmowanie działań promujących uczniów aktywnych i szczególnie uzdolnionych
- Aktywne uczestniczenie w życiu kulturalnym i prezentowanie postawy proaktywnej
- Profesjonalne przygotowanie do planowania dalszego rozwoju artystycznego i zawodowego
- Stwarzanie warunków do zdobycia samoświadomości ucznia na temat swoich możliwości oraz rzetelnej oceny jakości swojej pracy
- Stwarzanie warunków do prezentowania swoich dokonań, organizacji i planowania swojej pracy, konsekwencji w realizacji i dążeniu do celu oraz umiejętności radzenia sobie ze stresem

Wiadomości z zakresu tradycyjnych technik malarskich i pozłotniczych

- Umiejętność wymienienia i klasyfikacji podstawowych technik malarskich i pozłotniczych oraz znajomość materiałów i narzędzi stosowanych do odpowiednich technik
- Znajomość historii techniki, jej rozwoju oraz słownictwa związanego z omawianymi technikami malarskimi i pozłotniczymi
- Umiejętność rozróżniania i definiowania środków wyrazu plastycznego z tej dziedziny
- Umiejętność wyszukiwania, selekcjonowania i dokonania oceny informacji zawartych w różnych tekstach kultury
- Pobudzenie aktywności intelektualnej, aktualizacji swojej wiedzy, zainteresowania kulturą plastyczną i umiejętności poszukiwania wiedzy z zakresu technik dawnych mistrzów oraz umiejętności ich zastosowania we własnych działaniach twórczych
- Znajomość związków technik malarskich i pozłotniczych z innymi dziedzinami sztuki i nauki

Działania warsztatowe:

- Zdobycie umiejętności warsztatowych z zakresu tradycyjnych technik malarskich i pozłotniczych w działaniach praktycznych
- Dobieranie odpowiednich narzędzi i materiałów do stosowanej techniki i tematu pracy oraz sprawne i bezpiecznie posługiwanie się nimi
- Dostosowanie środków wyrazu plastycznego do użytych w zadaniu technik malarskich i pozłotniczych

Kreacja w zakresie przedmiotu

- Planowanie procesu twórczego
- Kreatywne realizowanie zadań oraz wykazywanie się wrażliwością artystyczną

- Zdobywanie doświadczeń, działania innowacyjne i eksperymentalne wynikające z świadomości użycia tradycyjnych technik malarskich i pozłotniczych

CELE SZCZEGÓŁOWE

Wiadomości z zakresu tradycyjnych technik malarskich i pozłotniczych

- Wyposażenie uczniów w wiedzę pozwalającą rozróżniać i definiować tradycyjne i współczesne pojęcia oraz terminy związane z wybranymi tradycyjnymi technikami malarskimi i pozłotniczymi
- Rozróżnianie funkcji i zastosowania tradycyjnych technik malarskich i pozłotniczych oraz dostrzeganie związków z innymi dziedzinami sztuki oraz rzemiosła.
- Klasyfikowanie technik malarskich: wodne, pastel, olejne, żywiczne oraz pozłotnicze tradycyjne i współczesne; zna historie rozwoju poszczególnych technik
- Rozumienie i definiowanie terminów i pojęć stosowanych w technikach malarskich i pozłotniczych
- Zdobywanie wiedzy na temat warsztatu pracy właściwego dla danej techniki
- Kształcenie w zakresie nazywania i charakteryzowania materiałów i narzędzi stosowanych w tradycyjnych technikach malarskich
- Znajomość, umiejętność posługiwania się i rozróżnienia pomocniczych technik rysunkowych dla technik malarskich i pozłotniczych : rysunek walorowy, rysunek linearny, rysunek światłocieniowy, ryt, punca, grawerunek, odcisk
- Znajomość przebiegu i procesu projektowania formy użytkowej
- Umiejętność wykorzystania dostępnej literatury tematu, poszukiwanie nowych źródeł informacji, selekcjonowanie ich i wykorzystanie w pracy
- Umiejętność opisywania środków wyrazu plastycznego w technikach malarskich i pozłotniczych;

Działania warsztatowe:

- Wykorzystanie w praktyce zdobytej wiedzy i umiejętności warsztatowych z zakresu tradycyjnych technik malarskich i pozłotniczych
- Ćwiczenie właściwego dobierania i posługiwania się materiałami, narzędziami i technologiami w zależności od specyfiki założeń projektu.
- Stosowanie technologii i techniki korzystając z dorobku i przepisów dawnych mistrzów
- Stosowanie podstawowych środków artystycznego wyrazu, charakterystycznych dla tradycyjnych technik malarskich i pozłotniczych
- Projekt i realizacja form użytkowych wykorzystujących zdobytą wiedzę z zakresu przedmiotu, zdobycie doświadczenia oraz wykorzystanie inwencji twórczej w działaniu plastycznym.
- Korzystanie podczas projektowania formy użytkowej z technik pomocniczych rysunkowych i malarskich będących szkicami z natury i wyobraźni
- Projektowanie, wykonywanie lub dobór oprawy do pracy malarskiej
- Zdobywanie umiejętności prawidłowego planowania i wykonywania pracy z uwzględnieniem zasad bezpieczeństwa: koncepcja/skic, projekt realizacji, przygotowanie podłoża, rysunek, wykonanie złocień, elementy zdobnicze, podmalówka, właściwa warstwa malarska, laserunki,

zabezpieczenie warstwy malarskiej, oprawa i przygotowanie do prezentacji, dokumentacja pracy.

- Wykonywanie prac malarskich i pozłotniczych z wykorzystaniem technik wodnych, suchej pasteli, tempery, technik olejnych i mieszanych na odpowiednio wybranych i przygotowanych podłożach malarskich;
- Kształcenie umiejętności konsekwentnej realizacji zadania, brania za nią odpowiedzialności i planowania pracy w czasie
- Kształcenie umiejętności profesjonalnego dokumentowania i prezentowania efektów pracy.

Kreacja w zakresie tradycyjnych technik malarskich i pozłotniczych:

- W zadaniach z zakresu technik malarskich i pozłotniczych interpretowanie natury oraz kreacja z wyobraźni
- Pogłębianie, analizowanie i rozwijanie wiedzy oraz umiejętności z zakresu technik malarskich i pozłotniczych
- Wykorzystywanie określonych technik oraz próba eksperymentowania w ich obrębie
- Umiejętność oceny własnych dokonań twórczych, wartości artystycznej, estetycznej oraz jakości technicznego wykonania pracy

OPIS OSIĄGNIĘĆ UCZNIĄ NA KONIEC ETAPU KSZTAŁCENIA

Uczeń:

- Twórczo realizuje prace z zakresu tradycyjnych technik malarskich i pozłotniczych, posługując się odpowiednimi środkami wyrazu
- Projektuje prace w danej dziedzinie wykorzystując w praktyce wiedzę i umiejętności warsztatowe pozyskane w ramach innych przedmiotów artystycznych.
- Korzysta z różnych źródeł informacji dotyczących sztuk plastycznych, szczególnie w zakresie swojej specjalizacji.
- Dokonuje oceny wartości artystycznych, estetycznych oraz technicznych w malarstwie współczesnym i historycznym; rozpoznaje techniki i procesy technologiczne.
- Bezpiecznie i sprawnie posługuje się narzędziami oraz praktycznie wykorzystuje sprawność techniczną do realizacji zadań.
- Wyszukuje, selekcjonuje i dokonuje oceny informacji zawartych w tekstach dotyczących specjalizacji, wykorzystuje do tego technologie informacyjną i komunikacyjną.
- Umiejętnie i racjonalnie organizuje stanowisko pracy zgodnie z obowiązującymi zasadami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy.
- Stosuje przepisy dotyczące ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska.
- Stosuje w praktyce zasady techniczne i technologiczne związane z wykonywaniem zawodu plastyka w zakresie swojej specjalizacji.
- Stosuje terminy i pojęcia z zakresu sztuk plastycznych w zakresie swojej specjalizacji.
- Uczestniczy w wystawach, przeglądach, konkursach i wydarzeniach artystycznych organizowanych przez szkołę.

- Umie w systemie indywidualnym i zespołowym wykonywać ikony przy użyciu współczesnych metod i technik greckich.
- Pracuje indywidualnie ale też w zespole w ramach przydzielonych zadań, biorąc pod uwagę współodpowiedzialność za efekt końcowy.
- Komunikuje się i współpracuje z członkami zespołu, dba o relacje w zespole oparte na zaufaniu.
- Zna podstawowe zasady regulujące gospodarkę rynkową, w szczególności w zakresie możliwości prowadzenia własnej działalności artystycznej.
- Wymienia i rozróżnia instytucje kultury oraz przedsiębiorstwa związane ze swoim zawodem.
- Potrafi zainicjować i poprowadzić własną działalność artystyczną, a także planuje i podejmuje działania marketingowe z tym związane.
- Aktualizuję wiedzę z zakresu swojej specjalizacji i doskonali umiejętności zawodowe.
- Jest świadomy swoich możliwości.
- Dokonuje ewaluacji własnej pracy.
- Umiejętnie ocenia własne dokonania twórcze; ich wartość artystyczną, estetyczną oraz jakość techniczno-technologiczną pracy.
- Profesjonalnie prezentuje własne poglądy i dokonania twórcze.

WARUNKI I SPOSOBY REALIZACJI ORAZ WSKAZÓWKI METODYCZNE

Priorytetem podczas zajęć ze specjalności artystycznej jest przekazanie wiedzy i wykształcenie w uczniach umiejętności samodzielnej i twórczej pracy w zawodzie przy użyciu tradycyjnych technik malarskich i pozłotniczych. Ważne jest aby świadomi wszystkich aspektów techniczno-technologicznych organizowali swoją pracę w sposób poprawny i mogli przejść drogę od pomysłu, poprzez realizację aż do finalizacji formy użytkowej.

W realizacji programu stosowane są następujące metody pracy warsztatowej:

- kopia na podstawie reprodukcji,
- studium natury,
- kreacja na podstawie natury, wyobraźni lub dzieła sztuki
- realizacja zadania w wybranym stylu historycznym lub technice dawnego mistrza,
- wykłady tematyczne

Podczas pracy warsztatowej z uczniami przyjmujemy jedną strukturę pracy, która ułatwi planowanie pracy uczniów i uświadamia konieczność czasowego przewidywania procesu realizacji dzieła. Ma ona następującą kolejność: zapoznanie się z tematem, koncepcja/szkic, projekt realizacji, przygotowanie podłoża, rysunek, wykonanie złoceń, elementy zdobnicze, podmalówka, właściwa warstwa malarska, laserunki, zabezpieczenie warstwy malarskiej, oprawa i przygotowanie do prezentacji (niektóre z etapów pomijamy jeśli dana technika nie wymaga ich przeprowadzenia)

Każde ćwiczenie plastyczne musi poprzedzać komentarz i wprowadzenie w zadania. Prowadzący przedstawia cele zadania, warunki wykonania, czas realizacji ćwiczenia. W komentarzu nauczyciel przekazuje uczniom wiedzę dotyczącą formy, treści, terminologii, techniki i technologii.

METODY I FORMY DZIAŁAŃ

Komentarz teoretyczny (mini-wykład lub wykład).

Poprzedza on każde działanie plastyczne ucznia, wprowadza w nowe zagadnienia, przybliża problemy związane z formą dzieła, techniką i technologią wykonania, zapoznaje z podstawowymi terminami plastycznymi i technicznymi związanymi z konkretnym ćwiczeniem. Zapoznaje z historią rozwoju danej techniki, używanymi materiałami i narzędziami. Omawia specyfikę i charakter pracy w tych technikach. Zapoznaje on dziełami i aspektami technicznymi wykorzystywanymi przez dawnych mistrzów.

Realizacje warsztatowe

Stanowią one podstawową formę działań. Każde działanie dzieli się na poszczególne fazy: zapoznanie się z tematem, koncepcja/szkic, projekt realizacji, przygotowanie podłoża, rysunek, wykonanie złoceń, elementy zdobnicze, podmalówka, właściwa warstwa malarska, laserunki, zabezpieczenie warstwy malarskiej, oprawa i przygotowanie do prezentacji.

Korekta indywidualna i zbiorowa.

Uczeń wykonuje zadanie pod opieką nauczyciela. W trakcie realizacji jego działania są korygowane. Korekty prowadzone są z każdym uczniem w formie indywidualnej rozmowy i polegają na dokładnym przypomnieniu problematyki konkretnego zadania oraz zastosowania zarówno indywidualnych środków wyrazu, jak i techniki wykonawczej. Wszystkie czynności realizowane w ramach korekty powinny ukierunkować ucznia do osiągnięcia optymalnych wyników końcowych, a więc realizacji założonych przez niego celów zadania oraz zainspirowania go do indywidualnych poszukiwań. Uzupełnieniem korekty indywidualnej mogą być korekty zbiorowe, które polegają na omawianiu prac uczniów na szerszym forum, np. grupy.

Analiza przykładów plastycznych.

W dziedzinie technik malarskich i pozłotniczych jest ona jednym z bardzo ważnych elementów pracy z uczniami. Na przykładzie dzieł dawnych mistrzów wspólnie analizujemy rozwiązania artystyczne, estetyczne, technologiczne oraz techniczne i traktujemy to jako punkt wyjścia do realizacji z zakresu specjalności artystycznej.

Prezentacja prac.

Jedną z ważnych form działania pracowni jest przygotowywanie uczniów do prezentacji prac, począwszy od samej pracowni, następnie na forum szkoły aż do wystaw organizowanych po za terenem szkoły. Udział w tego rodzaju formach prezentacji przygotowuje uczniów do uczestniczenia w różnych formach życia plastycznego i weryfikuje świadomość kreatywną.

Przeglądy prac.

Jedną z ważnych procedur osiągnięcia celów są przeglądy wszystkich prac, wykonanych w ramach danej problematyki oraz wspólne omówienie zadań, wymiana poglądów i wspólna ocena poszczególnych prac.

Dokumentowanie własnych osiągnięć artystycznych.

W ramach przedmiotu uczniowie powinni reprodukować i archiwizować swoje dokonania - w formie cyfrowej. Dokumentuje się również wydarzenia artystyczne, związane z funkcjonowaniem pracowni.

Ewaluacja własnych dokonań.

Uczniowie po zakończonym projekcie mogą dokonać samodzielnie oceny swoich prac śledząc postępy w pracy oraz stopień realizacji wyznaczonych w zadaniu celu. Przybiera to formę autokorekty.

STOSOWANE TRADYCYJNE TECHNIKI MALARSKIE I POZŁOTNICZE

Techniki malarskie

- akwarela
- kredka
- pastel suchy
- pastel tłusty
- gwasz
- tempera jajkowa
- tempera współczesna
- akryl
- mozaika tessera kamienna i szklana
- mozaika współczesna
- fresk
- malarstwo olejne
- witraż
- mozaika witrażowa
- intrasja

Techniki rysunkowe pomocnicze

- sepia
- sangwina
- biała kredka
- grafit
- ołówek
- przeprócha
- kalka

Techniki pozłotnicze i zdobnicze

- złocenie na pulment- wypukłe formy dekoracyjne
- złocenie olejno żywiczne - formy płaskie
- złocenie „na czosnek” i szelak – detale ornamentalne w technikach wodnych
- złocenie współczesne systemem Kolner Instacoll
- złocenie na papierze
- ryt
- grawerunek
- odcisk
- punca
- techniki eksperymentalne – złocenie z intarsją
- złocenie i emalierstwo

Podłoża malarskie i rysunkowe

- papier rysunkowy,
- papier akwarelowy
- karton
- płyta pilśniowa
- deska
- krosna drewniane z płótnem lnianym/bawełnianym
- podłoża z zaprawą wapienną /betonową

KORELACJE MIĘDZYPRZEDMIOTOWE

Wszystkie zagadnienia formalne i warsztatowe, omówione i praktykowane w ramach przedmiotu tradycyjne techniki malarskie i pozłotnicze, uczeń wykorzystuje na zajęciach plastycznych i niektórych zajęciach ogólnokształcących: podstawy projektowania, rysunek i malarstwo, historia, historia sztuki, język polski, biologia, chemia, matematyka. Poniżej przedstawiono podstawowe zagadnienia wspólne dla tych przedmiotów:

Podstawy projektowania – zagadnienia dotyczące kompozycji dzieła, skala, iluzja przestrzeni, rodzaje perspektyw, inne środki ekspresji.

Rysunek i malarstwo – zagadnienia dotyczące kompozycji dzieła, zagadnienia dotyczące światła, wykorzystania technik rysunkowych w etapie przygotowawczym do realizacji formy użytkowej

Historia – zagadnienia dotyczące umiejscowienia kierunków w sztuce w konkretnej epoce, świadomość historii niezbędna w projektowaniu dzieła nawiązującego do historii

Historia sztuki – zagadnienia dotyczące rozwoju technik malarskich i pozłotniczych na przestrzeni wieków, formy dzieła (wszystkie środki ekspresji, kompozycja, sposób oddania przestrzeni), wybrane przykłady twórczości artystów, kierunki w sztuce, jako sposoby wypowiedzi artystycznej.

Język polski – zagadnienia dotyczące epok i kierunków w sztuce, treść i symbolika dzieła sztuki

Biologia – zagadnienia dotyczące anatomii, botanika i zjawiska przyrodnicze

Chemia- zagadnienia dotyczące wiedzy o narzędziach i materiałach wykorzystywanych w tradycyjnych technikach malarskich i pozłotniczych (skład, pochodzenie pigmentów, skład poszczególnych farb, werniksów, glinek bolusowych i materiałów pozłotniczych, itp.).

Matematyka – zagadnienia dotyczące skalowania projektów, proporcji, geometrii w obrazie i elementach zdobniczych.

DOSTOSOWANIE PROGRAMU DO POTRZEB INDYWIDUALNYCH UCZNIÓW

W realizacji programu należy uwzględnić potrzeby indywidualne uczniów. Dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych – uczniów zdolnych – trzeba opracować dodatkowe zadania. Praca z uczniem zdolnym polega na rozwinięciu i pogłębieniu każdego zagadnienia poprzez większą liczbę ćwiczeń lub realizowanie zadania o wyższym poziomie trudności i w dodatkowym wymiarze czasu. Uczniom wybitnie uzdolnionym stawia się wyższe wymagania i indywidualizuje korekty.

W trakcie realizacji programu może pojawić się potrzeba czasowej rezygnacji z niektórych wymagań wobec ucznia, wynikająca z uwarunkowań medycznych bądź psychologicznych. Wówczas zalecenia są realizowane zgodnie z orzeczeniami i ustaleniami poradni psychologiczno-pedagogicznej, do której należy skierować ucznia.

WYMAGANIA BAZOWE

Warunkiem nauczania przedmiotu są podstawowe wymagania bazowe w postaci pracowni do tradycyjnych technik malarskich i pozłotniczych, wyposażonych w:

- stołki dla uczniów,
- dostęp do światła naturalnego i dobre oświetlenie sztuczne,
- rolety lub żaluzje do zasłaniania okien,
- zestaw rekwizytów i przedmiotów do martwej natury,
- dobrą wentylację,
- woda i kanalizacja przystosowana do stosowania technik malarskich wapiennych oraz olejnych,
- sztalugi i podkłady malarsko-rysunkowe,
- ruchome stoły warsztatowe,
- regały do gromadzenia i przechowywania prac,
- szafki do gromadzenia materiałów i przyrządów do pracy dla uczniów
- stanowisko z komputerem stacjonarnym i dostępem do sieci.
- Cyfrowy aparat fotograficzny do dokumentacji prac

KRYTERIA I SPOSÓB OCENIANIA UCZNI

Sposób oceniania ucznia wynika bezpośrednio z realizacji celów programu. Ocenianie jest procesem gromadzenia informacji o wiedzy i umiejętnościach uczniów, wspieraniem ich szkolnej kariery i motywacji do uczenia się. System oceniania składa się z dwóch głównych elementów:

Ocenianie bieżące

Służy wspieraniu procesu uczenia się. Uwzględnia ono aspekt społeczno-wychowawczy, tzn. wkład pracy ucznia, jego możliwości intelektualne i jego rozwój. Taka forma oceniania jest sposobem uzyskiwania systematycznej informacji o szkolnych osiągnięciach uczniów, zatem ma charakter kształtujący. W przypadku oceny ze specjalności artystycznej, oceny bieżące mają bardzo duży wpływ na ocenę śródroczną lub roczną. Uczeń, który wykonał przewidzianą programem liczbę zadań w ciągu roku – może uzyskać ocenę końcową ze średniej ocen bieżących. Natomiast brak realizacji niektórych zadań wpływa negatywnie na ocenę końcową. Ocenie bieżącej podlega:

- zaangażowanie uczniów pracą na zajęciach
- realizowane zadania na zajęciach zgodnie z wytycznymi technicznymi i czasowymi
- poprawność technologiczna pracy zgodną z wytycznymi danej techniki artystycznej
- inne przejawy aktywności ucznia,
- zainteresowanie przedmiotem,
- systematyczność i sumienność w pracy,
- liczba i jakość estetyczno-artystyczna wykonanych zadań przewidywanych na dany semestr.

Ocenianie sumujące

Służy weryfikacji osiągnięć dydaktycznych ucznia dotyczących danego semestru lub roku. Ocena sumująca ma charakter dydaktyczny (nie uwzględnia aspektu społeczno-wychowawczego).

Kryteria oceny zadań plastycznych:

- Zgodność z ustalonym tematem.
- Obecność wszystkich niezbędnych elementów.
- Walory artystyczne i estetyczne.
- Jakość techniczna wykonania.
- Technologiczna poprawność wykonania pracy.
- Terminowość wykonania.
- Oryginalność pracy.
- Prezentacja i estetyka wykonania pracy
- Świadomość użycia danej techniki.

Stopień dopuszczający otrzymują uczniowie, którzy:

- spełniają wymagania edukacyjne sformułowane dla swojego poziomu przynajmniej w 40 %,
- podejmują niektóre zadania, ale w sposób niewystarczający,
- ich praca nie odpowiada w pełni wymaganiom,

- stosują się tylko do nielicznych uwag nauczyciela,
- w niewielkim stopniu rozwijają się plastycznie,
- posługują się danymi technikami w podstawowym zakresie

Stopień dostateczny otrzymują uczniowie, którzy:

- spełniają wymagania edukacyjne sformułowane dla swojego poziomu przynajmniej w 51 %,
- podejmują prawie wszystkie zadania,
- w ich pracach zrealizowane są niektóre z założonych celów,
- w zasadzie stosują się do uwag nauczyciela,
- widoczne są szanse na rozwój,
- posiada podstawowo wiedzę i umiejętności posługiwania się technikami

Stopień dobry otrzymują uczniowie, którzy:

- spełniają wymagania edukacyjne sformułowane dla swojego poziomu przynajmniej w 75 %,
- podejmują zawsze zadanie,
- stosują się do wszystkich uwag nauczyciela i potrafią z nich korzystać w sposób kreatywny,
- powierzone zadania wykonują prawie samodzielnie,
- realizacja ich zadania przebiega na dobrym poziomie,
- prawidłowo rozwiązują postawiony problem,
- świadomie dobiera technikę wykonania pracy do postawionego problemu,
- posiada wiedzę z zakresu technik i potrafi w sposób poprawny wykorzystać je w pracy.

Stopień bardzo dobry otrzymują uczniowie, którzy:

- spełniają wymagania edukacyjne sformułowane dla swojego poziomu przynajmniej w 91 %,
- zawsze podejmują zadania do wykonania,
- ich prace w pełni odpowiadają założonym celom,
- samodzielnie wykonują powierzone zadania,
- ich prace mają walory artystyczne,
- prawidłowo rozwiązują postawiony problem,
- ich praca opiera się na dużej dbałości o poprawność techniczną i technologiczną pracy
- świadomie dobiera technikę wykonania pracy do postawionego problemu
- posiada szeroką wiedzę i umiejętności z zakresu technik i w sposób kreatywny wykorzystuje je w pracy

Stopień celujący otrzymują uczniowie, którzy:

- spełniają wszystkie wymagania edukacyjne sformułowane dla swojego poziomu,
- samodzielnie realizują zadanie,
- ich prace w pełni odpowiadają założonym celom,

- ich prace mają szczególne walory artystyczne,
- przejawiają wyjątkową inwencję twórczą,
- ujawniają wybitne zdolności artystyczne,
- posiada szeroką wiedzę i umiejętności z zakresu technik i w sposób kreatywny wykorzystuje je w pracy
- wykazuje dużą świadomość doboru właściwych narzędzi, materiałów i technik do wykonywanych prac
- są bardzo aktywni twórczo, również poza pracownią,
- bardzo dużo pracują poza pracownią,
- osiągają wymierne sukcesy artystyczne w postaci ciekawych realizacji w zakresie przedmiotu, ich prace reprezentują szkołę na konkursach organizowanych poza szkołą, z uwzględnieniem udziału w konkursach organizowanych przez Centrum Edukacji Artystycznej i szkolnictwo artystyczne.

Treści kształcenia - Materiał nauczania i opis osiągnięć uczniów:

I. Czym są techniki malarskie? Wprowadzenie do zagadnień tradycyjnych technik malarskich i pozłotniczych

Materiał nauczania:

- Klasyfikacja i wyszczególnienie tradycyjnych technik malarskich i pozłotniczych.
- Podstawowe nazewnictwo z zakresu specjalności artystycznej.
- Podstawowe narzędzia, materiały stosowane w pracach malarskich i pozłotniczych.
- Klasyfikacja na techniki malarskie organiczne i mineralne.
- Podstawowe zasady doboru technik do odpowiednich przedsięwzięć artystycznych.
- Organizacja stanowiska pracy zgodnie z obowiązującymi zasadami ergonomii i regulaminem pracowni. Zasady BHP korzystania z pracowni.
- Przepisy dotyczące ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska.
- Zasady projektowania formy użytkowej w zakresie specjalizacji.
- Zapoznanie się z asortymentem dostępnym w sklepach branżowych.

Opis osiągnięć ucznia:

Uczeń:

- Klasyfikuje, wymienia poszczególne tradycyjne techniki malarskie i pozłotnicze techniki.
- Poznaje podstawową terminologię z zakresu specjalizacji.
- Poznaje podstawowe narzędzia pracy, materiały stosowane w pracach malarskich i pozłotniczych.
- Segreguje techniki malarskie i pozłotnicze na organiczne i mineralne.
- Poznaje podstawowe zasady doboru technik do przedsięwzięć artystycznych.
- Organizuje w sposób właściwy z zasadami ergonomii pracy i regulaminem pracowni swoje stanowisko pracy. Zna przepisy BHP korzystania z pracowni.
- Poznaje przepisy dotyczące ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska.
- Poznaje zasady projektowania formy użytkowej w zakresie specjalizacji.
- Rozróżnia sklepy i artykuły branżowe z asortymentem potrzebnym do pracy.

Stosowane techniki i narzędzia:

- Notatki w zakresie przedmiotu.

Formy sprawdzania osiągnięć ucznia:

- Umiejętność zastosowania w praktyce pojęć i terminów podczas dyskusji w pracowni.
- Rozmowa indywidualna z uczniem przy korekcie.

II. Przygotowanie tradycyjnych podłoży malarskich do technik malarskich i pozłotniczych

Materiał nauczania:

- Charakterystyka i historia rozwoju przygotowania podstawowych podłoży malarskich.
- Zapoznanie się z prawidłowym przygotowaniem podobrazia malarskiego na papierze, kartonie, płótnie oraz sklejce.
- Zapoznanie się z podstawowymi narzędziami, materiałami stosowanymi w przygotowaniu podłoży malarskich oraz ich właściwym użytkowaniem.
- Zapoznanie się z właściwym doбором podłoża do danej techniki malarskiej.
- Opanowanie technik – warsztatu technicznego i technologicznego podłoża.

Opis osiągnięć ucznia:

Uczeń:

- Poznaje podstawową terminologię, materiały i narzędzia z zakresu przygotowania podłoży malarskich.
- Poznaje podstawowe zasady doboru podłoża do odpowiednich technik malarskich.
- Potrafi prawidłowo i poprawnie technologicznie przygotować podłoża malarskie na papierze, kartonie, płótnie i sklejce.
- Zdobywa umiejętności manualne przydatne na specjalizacji artystycznej.
- Dostosowuje charakter podłoża do przykładowych zadań malarskich

Stosowane techniki i narzędzia:

- Żelatyna /klej skórny, surówka bawełniana lub lniana, płyta pilśniowa/sklejka, karton.
- Gesso/ grunt półkredowy.

Przykładowe zadania:

- Przygotowanie płótna na krosnach z poprzeczką w małym formacie.
- Przygotowanie sklejki i kartonu malarskiego w jednej z tradycyjnych technik przygotowania.

Formy sprawdzania osiągnięć ucznia:

- Realizacja wskazanych przez prowadzącego w tradycyjnych recepturach podłoży malarskich.
- Rozmowa grupowa i indywidualna z uczniem.
- Prezentacja efektów pracy przez ucznia.

III. Akwarela-zapoznanie się z techniką malarską. Wykorzystanie technik rysunkowych w akwareli.

Materiał nauczania:

- Zapoznanie się z techniką akwareli i historia jej rozwoju.
- Poznanie najważniejszych pojęć, materiałów i narzędzi używanych w obrębie technik akwarelowych.
- Poznanie charakteru pracy w technice akwareli.
- Kształtowanie umiejętności obserwacji z natury w procesie kreatywnym.
- Poznanie dzieł sztuki wykonanych w technice akwareli.
- Zdobywanie wiedzy na temat warsztatu pracy techniki akwareli
- Znajomość, umiejętność posługiwania się i rozróżnienia pomocniczych technik rysunkowych dla technik malarskich i poszotniczych : rysunek walorowy, rysunek linearny

Opis osiągnięć ucznia:

Uczeń:

- Rozumie pojęcia i nazewnictwo związane z techniką akwareli.
- Pozna i potrafi zastosować materiały, media i narzędzia związane z daną techniką.
- Pozna historie rozwoju techniki akwareli.
- Pozna i rozpoznaje charakter pracy wykonanej w technice akwarelowej.
- Potrafi przywołać dzieła wykonane w technice akwareli.
- Potrafi wykorzystać technikę do pracy kreatywnej z obserwacji natury.
- Kształtuje umiejętności konsekwentnej realizacji zadania, brania za nią odpowiedzialności i planowania pracy w czasie.
- Potrafi wykorzystać i rozróżnić pomocnicze techniki rysunkowe: rysunek walorowy, rysunek liniowy.

Stosowane techniki i narzędzia:

- Akwarela
- Pędzle z włosia naturalnego: płaskie i okrągłe.
- Papier akwarelowy w formacie 2 x A3
- Kalka techniczna A3
- Techniki rysunkowe: ołówek i grafit
- Płyn maskujący

Przykładowe zadania:

- Praca kreatywna z wykorzystaniem obserwacji natury, np. martwa natura, przekroje owoców w różnej skali.

Formy sprawdzania osiągnięć ucznia:

- Działania warsztatowe.
- Realizacja i prezentacja pracy własnej.
- Rozmowa podczas korekty.

IV. Kształtowanie materii obrazu w technice pasteli tłustej.

Materiał nauczania:

- Zapoznanie się z techniką pasteli tłustej i historią jej rozwoju.
- Poznanie najważniejszych pojęć, materiałów i narzędzi używanych w technice pasteli.
- Poznanie charakteru pracy w technice pasteli.
- Kształtowanie umiejętności obserwacji z natury w procesie kreatywnym.
- Kształtowanie umiejętności studiowania natury przy użyciu techniki pasteli.
- Świadome wykorzystanie charakteru narzędzia do budowania struktury obrazu.

- Zapoznanie się z dziełami sztuki wykonanymi w technice pasteli.

Opis osiągnięć ucznia:

Uczeń:

- Rozumie pojęcia i nazewnictwo związane z techniką pasteli.
- Pozna i potrafi zastosować materiały, media i narzędzia związane z daną techniką.
- Pozna historie rozwoju techniki pasteli.
- Pozna i rozpoznaje charakter pracy wykonanej w technice pasteli tłustej.
- Potrafi przywołać dzieła wykonane w technice pastelowej.
- Potrafi wykorzystać technikę do pracy kreatywnej z obserwacji natury.
- Świadomie buduje strukturę obrazu za pomocą techniki pasteli.
- Wykorzystuje technikę pasteli do studiowania natury.

Stosowane techniki i narzędzia:

- Pastele tłuste.
- Papier rysunkowy o odpowiedniej gramaturze, format A4 i 50x70 cm

Przykładowe zadania:

- Praca kreatywna z wykorzystaniem obserwacji natury, np. martwa natura złożona z samych draperii o różnej fakturze i kolorze
- Praca studyjna na podstawie obserwacji natury, np. Martwa natura złożona z samych draperii o różnej fakturze i kolorze.
- Praca studyjna na podstawie obserwacji natury, np. Widok z okna pracowni.

Formy sprawdzania osiągnięć ucznia:

- Realizacja pracy w technice pasteli tłustej.
- Rozmowa przy korekcie.
- Zbiorowy przegląd podsumowujący zadanie.

V. Miniatura ze złoconiami w technice gwaszu.

Materiał nauczania:

- Zapoznanie się z techniką gwaszu i historią jej rozwoju.
- Zapoznanie się z techniką pozłotnictwa na papierze współczesną i tradycyjną pulmentową.
- Poznanie najważniejszych pojęć, materiałów i narzędzi używanych w obrębie techniki gwaszu.
- Poznanie charakteru pracy w technice gwaszu.
- Kształtowanie umiejętności wykonywania kopii na papierze.
- Świadome wykorzystanie charakteru narzędzia do budowania struktury obrazu.
- Poznanie dzieł sztuki miniaturowych wykonanych w technice gwaszu i praca na podstawie reprodukcji.
- Zapoznanie się z ikonografią i symboliką danego przedstawienia o charakterze religijnym.

Opis osiągnięć ucznia:

Uczeń:

- Rozumie pojęcia i nazewnictwo związane z techniką gwaszu.
- Zna technikę pozłotnictwa na papierze współczesną i tradycyjną pulmentową.
- Umiejętnie dobiera środki plastyczne do charakteru techniki.
- Pozna i potrafi zastosować materiały, media i narzędzia związane z daną techniką.
- Pozna historie rozwoju techniki gwaszu i pozłotnictwa na papierze.
- Pozna i rozpoznaje charakter pracy wykonanej w danej technice.

- Potrafi przywołać dzieła wykonane w technice gwaszu.
- Potrafi wykorzystać technikę do pracy studyjnej na podstawie obserwacji natury.
- Potrafi rozpoznać dzieła sztuki miniaturowej, wykonane w technice gwaszu
- Poznaje ikonografie i symbolikę wybranego tematu o charakterze religijnym.

Stosowane techniki i narzędzia:

- Gwasze.
- Pędzle różnej szerokości: okrągłe i płaskie.
- Papier akwarelowy o wysokiej gramaturze, format A5.
- Papier 50/70cm

Przykładowe zadania:

- Miniatura średniowieczna o tematyce religijnej. Praca na podstawie reprodukcji. Wykonanie miniatury książkowej w technice gwaszu.
- Praca studyjna z wykorzystaniem obserwacji natury, np. martwa natura.

Formy sprawdzania osiągnięć ucznia:

- Realizacja i prezentacja własnej pracy w danej technice.
- Rozmowa podczas korekty.

VI. Akwarela jako narzędzie projektowo-artystyczne.*

Materiał nauczania:

- Kształtowanie umiejętności posługiwania się techniką akwareli.
- Kształtowanie umiejętności obserwacji z natury w procesie kreatywnym.
- Wykorzystanie techniki akwareli w szkicowniku projektowo-artystycznym.
- Zapoznanie się z charakterem pracy w plenerze.
- Zapoznanie się z elementami dokumentacji pracy artystycznej.

Opis osiągnięć ucznia:

Uczeń:

- Kształtuje umiejętności zastosowania materiałów, mediów i narzędzi związanych z daną techniką.
- Potrafi wykorzystać technikę do pracy kreatywnej z obserwacji natury i pracy w plenerze.
- Wykorzystuje technikę akwareli do pracy projektowo-artystycznej.
- Potrafi sprawnie działać warsztatowo w plenerze.
- Zapoznaje się z elementami dokumentacji pracy artystycznej.

Stosowane techniki i narzędzia:

- Akwarela.
- Papier akwarelowy w różnych formatach.
- Szkicownik artystyczny.

Przykładowe zadania:

- Praca kreatywna z wykorzystaniem obserwacji natury w plenerze.
- Pejzaż miejski. Wykorzystanie szybkiego zapisu malarskiego w pracy w plenerze.
-

Formy sprawdzania osiągnięć ucznia:

- Działania warsztatowe w plenerze.

- Rozmowa podczas korekty.

VII. Technika fresku/mozaiki – kopia fragmentu dzieła sztuki *

Materiał nauczania:

- Zapoznanie się z techniką fresku/mozaiki i historią jej rozwoju.
- Poznanie najważniejszych pojęć, materiałów i narzędzi używanych w obrębie danej techniki.
- Poznanie charakteru pracy w technice mozaiki i fresku.
- Kształtowanie umiejętności planowania pracy w czasie.
- Poznanie przykładowych dzieł sztuki wykonanych w technice mozaiki i fresku.
- Wykorzystanie technik rysunkowych w pracy nad kopią dzieła sztuki.
- Wierne odtworzenie dzieła sztuki zgodnie z techniką zastosowaną technologią.

Opis osiągnięć ucznia:

Uczeń:

- Rozumie pojęcia i nazewnictwo związane z techniką mozaiki/fresku.
- Poznaje i potrafi zastosować materiały i narzędzia związane z daną techniką.
- Poznaje historię rozwoju techniki mozaiki i techniki fresku.
- Poznaje i rozpoznaje charakter pracy wykonanej w tych technikach.
- Potrafi przywołać dzieła wykonane w tych technikach.
- Potrafi odtworzyć prawidłowo i zgodnie z technologią i efektem wizualnym dzieła fragment mozaiki/fresku.
- Wykorzystuje techniki rysunkowe w pracy nad kopią dzieła sztuki.

Stosowane techniki i narzędzia:

- Fresk na zaprawie wapiennej/ mozaika tessera kamienna lub szklana w formacie 30 x 30 cm
- Techniki odcisku, techniki pomocnicze rysunkowe, kalka techniczna

Przykładowe zadania:

- Kopia fragmentu dzieła sztuki wykonanego w technice mozaiki/ fresku.

Formy sprawdzania osiągnięć ucznia:

- Działania warsztatowe.
- Rozmowa przy korekcie.

VIII. Studium z natury w technice pasteli suchej.

Materiał nauczania:

- Zapoznanie się z techniką pasteli suchej i historią jej rozwoju.
- Poznanie charakteru pracy w technice pasteli suchej.
- Kształtowanie umiejętności obserwacji z natury w procesie kreatywnym.
- Świadome wykorzystanie charakteru narzędzia do budowania struktury obrazu.
- Poznanie dzieł sztuki wykonanych w technice pasteli suchej w stylu secesyjnym.
- Wykorzystanie szkicownika w pracy projektowo-artystycznej.

Opis osiągnięć ucznia:

Uczeń:

- Poznaje charakter pracy w technice pasteli suchej.
- Poznaje i potrafi zastosować materiały, media i narzędzia związane z daną techniką.

- Zna historie rozwoju techniki pasteli suchej.
- Potrafi przywołać dzieła secesyjne wykonane w technice pastelowej.
- Potrafi wykorzystać technikę do pracy kreatywnej z obserwacji natury.
- Wykorzystuje szkicownik jako pomoc w pracy projektowo artystycznej.

Stosowane techniki i narzędzia:

- Pastele suche
- Papier rysunkowy w różnych formatach
- Ołówki
- Papier rysunkowy 50/70 cm

Przykładowe zadania:

- Praca kreatywna z wykorzystaniem obserwacji natury, np. kwiatów i roślinności zaobserwowanej w plenerze inspirowana stylem secesyjnym

Formy sprawdzania osiągnięć ucznia:

- Realizacja pracy w danej technice
- Rozmowa indywidualna i zbiorowa podczas korekt.

IX. Forma użytkowa. Kopia miniatury ze złoceń w technice złoceń wypukłego.

Materiał nauczania:

- Zapoznanie się i doskonalenie umiejętności posługiwania się z technikami pozłotniczymi na papierze
- Zapoznanie się z techniką tempery. Omówienie techniki malarstwa temperowego, materiałów, oznaczenia farb, rozpuszczalników, mediów, werniksów, podobrazy.
- Kształtowanie umiejętności posługiwania się techniką akwareli.
- Kształtowanie umiejętności pracy na podstawie reprodukcji w procesie kreatywnym.
- Świadome wykorzystanie charakteru narzędzia do budowania struktury obrazu.
- Poznanie dzieł sztuki wykonanych w technice pozłacanej miniatury oraz zapoznanie się z historią rozwoju tej techniki.
- Rozróżnianie funkcji i zastosowania tradycyjnych technik malarskich i pozłotniczych oraz dostrzeganie związków z innymi dziedzinami sztuki oraz rzemiosła.
- Kształcenie w zakresie nazywania i charakteryzowania materiałów i narzędzi stosowanych w tradycyjnych technikach malarskich
- Umiejętność wykorzystania dostępnej literatury tematu, poszukiwanie nowych źródeł informacji, selekcjonowanie ich i wykorzystanie w pracy
- Projekt i realizacja form użytkowych wykorzystujących zdobytą wiedzę z zakresu przedmiotu, doświadczenie oraz inwencje twórczą.
- Korzystanie podczas projektowania formy użytkowej z technik pomocniczych rysunkowych
- Dobór oprawy do pracy malarskiej
- Kształcenie umiejętności konsekwentnej realizacji zadania, brania za nią odpowiedzialności i planowania pracy w czasie

Opis osiągnięć ucznia:

Uczeń:

- Zapoznaje się i doskonali umiejętności posługiwania się z technikami pozłotniczymi na papierze.
- Poznaje charakter pracy w danej technice.

- Poznaje i potrafi zastosować materiały, media i narzędzia związane z daną techniką.
- Rozpoznaje przykłady dzieł sztuki w formie miniatur.
- Wykorzystuje szkicownik jako pomoc w pracy projektowo- artystycznej.
- Tworzy dokumentacje formy użytkowej i poznaje system projektowania malarskiej formy użytkowej.
- Korzysta z różnych źródeł informacji dotyczących miniatur
- Bezpiecznie i sprawnie posługuje się narzędziami oraz praktycznie wykorzystuje sprawność techniczną do realizacji zadania
- Profesjonalnie prezentuje własne poglądy i dokonania twórcze.

Stosowane techniki i narzędzia:

- Tempera i akwarela
- papier naturalny gramatura 630, 20 x 20cm
- Złocenie systemem pozłotnictwa wypukłego
- Pędzle naturalne
- Kalka

Przykładowe zadania:

- Kartka bożonarodzeniowa

Formy sprawdzania osiągnięć ucznia:

- Prezentacja
- Korekta zbiorowa i indywidualna

X. Forma użytkowa: Projekt karty ilustracyjnej do tekstu kultury.

Materiał nauczania:

- Umiejętność wykonania projektu malarskiego w systemie: zapoznanie się z problemem, koncepcja, szkice, rysunek, warstwa malarska, zabezpieczenie pracy, dokumentacja pracy.
- Wykorzystanie tradycyjnych technik malarskich wodnych do tworzenia współczesnych form użytkowych.
- Wykorzystanie technik rysunkowych w pracy projektowo artystycznej.
- Zapoznanie się z systemem projektowania formy malarskiej użytkowej.
- Tworzenie dokumentacji artystycznej formy użytkowej.
- Środki wyrazu plastycznego – elementy budowy dzieła sztuki plastycznej.
- Wykorzystanie w praktyce zdobytej wiedzy i umiejętności warsztatowych z zakresu tradycyjnych technik malarskich i pozłotniczych
- Zdobycie umiejętności prawidłowego planowania i wykonywania pracy z uwzględnieniem zasad bezpieczeństwa: koncepcja/skic, projekt realizacji, przygotowanie podłoża, rysunek, wykonanie złocień, elementy zdobnicze, podmalówka, właściwa warstwa malarska, laserunki, zabezpieczenie warstwy malarskiej, oprawa i przygotowanie do prezentacji, dokumentacja pracy.
- Wykorzystywanie określonych technik oraz próba eksperymentowania w ich obrębie.

Opis osiągnięć ucznia:

Uczeń:

- Wykorzystuje szkicownik jako pomoc w pracy projektowo- artystycznej.
- Tworzy dokumentacje formy użytkowej i poznaje system projektowania malarskiej formy użytkowej.

- Wykorzystuję umiejętność posługiwania się tradycyjnymi technikami malarskimi wodnymi w tworzeniu współczesnych form użytkowych.
- Wykorzystuje techniki rysunkowe w pracy projektowo artystycznej.
- Zapoznaje się z systemem projektowania formy malarskiej użytkowej.
- Tworzy dokumentację artystyczną formy użytkowej.
- Wykorzystuje w praktyce zdobytą wiedzę i umiejętności warsztatowe z zakresu tradycyjnych technik malarskich i pozłotniczych
- Zdobywa umiejętności prawidłowego planowania i wykonywania pracy z uwzględnieniem zasad bezpieczeństwa: koncepcja/szkic, projekt realizacji, przygotowanie podłoża, rysunek, wykonanie złocień, elementy zdobnicze, podmalówka, właściwa warstwa malarska, laserunki, zabezpieczenie warstwy malarskiej, oprawa i przygotowanie do prezentacji, dokumentacja pracy.

Stosowane techniki i narzędzia:

- Wodna technika malarska (gwasz, tempera, akwarela, kredka wodna)
- Format: A3

Przykładowe zadania:

- Projekt karty ilustracyjnej z Pisma Świętego.
- Projekt okładki książki.

Formy sprawdzania osiągnięć ucznia:

- Prezentacja
- Korekta zbiorowa i indywidualna

XI. Transpozycja dzieła w technice grafitu.

Materiał nauczania:

- Charakter pracy w technice grafitów.
- Środki wyrazu plastycznego dzieła sztuki.
- Umiejętność transpozycji skali kolorystycznej i rysunkowej na walor monochromatyczny w skali.
- Świadome wykorzystanie charakteru narzędzia do budowania struktury obrazu.

Opis osiągnięć ucznia:

Uczeń:

- Poznae charakter pracy w technice grafitów.
- Poznae i potrafi zastosować najważniejsze środki wyrazu plastycznego.
- Potrafi dokonać transpozycji dzieła w odpowiedniej skali
- Potrafi dokonać transpozycji koloru i rysunku dzieła sztuki na wersję monochromatyczną.
- Świadomie wykorzystuje charakter narzędzia do budowania struktury obrazu w skali szarości.

Stosowane techniki i narzędzia:

- Ołówki i grafity
- Papier rysunkowy A4
- Linijki, kalka i przybory rysunkowe

Przykładowe zadania:

- Transpozycja dzieła malarskiego na język rysunkowy w technice grafitów

Formy sprawdzania osiągnięć ucznia:

- Realizacja pracy w danej technice

- Rozmowa indywidualna i zbiorowa przy korekcie

XII. Technika malarstwa olejnego w pracy studyjnej.

Materiał nauczania:

- Zapoznanie się z techniką olejną i historią jej rozwoju.
- Zapoznanie się z tradycyjnymi technikami przygotowania podłoża do malarstwa olejnego.
- Poznanie najważniejszych pojęć, materiałów, mediów i narzędzi używanych w obrębie technik olejnych.
- Poznanie charakteru pracy w technice olejnej.
- Kształtowanie umiejętności obserwacji z natury w procesie kreatywnym.
- Planowanie pracy podczas pracy w technice olejnej.
- Poznanie dzieł sztuki wykonanych w technice olejnej.

Opis osiągnięć ucznia:

Uczeń:

- Rozumie pojęcia i nazewnictwo związane z techniką olejną.
- Poznaje i potrafi zastosować materiały, media i narzędzia związane z daną techniką i jej materiałami.
- Poznaje historie rozwoju techniki olejnej.
- Poznaje i rozpoznaje charakter pracy wykonanej w technice olejnej.
- Potrafi samodzielnie wykonać tradycyjne podłoże malarskie do techniki olejnej.
- Potrafi przywołać przykłady wybitnych dzieł malarskich wykonanych w technice olejnych i mistrzów, którzy znacząco wpłynęli na rozwój tej techniki.
- Potrafi wykorzystać technikę do pracy kreatywnej z obserwacji natury.

Stosowane techniki i narzędzia:

- Farby olejne.
- Pędzle szczecinowe.
- Podłoże malarskie lub płótno, format 60/80 cm.
- Terpentyna, olej lniany, werniksy i inne media olejne.
- Tradycyjny grunt kredowy olejny.

Przykładowe zadania:

- Praca kreatywna z wykorzystaniem obserwacji natury, np. martwa natura
- Praca studyjna na podstawie obserwacji natury.

Formy sprawdzania osiągnięć ucznia:

- Realizacja pracy w danej technice.
- Rozmowy podczas korekty.
- Autokorekta

XIII. 1. Projekt witrażu o tematyce sakralnej. 2. Realizacja mozaiki witrażowej.

Materiał nauczania:

- Zapoznanie się z techniką, technologią witrażu i mozaiki witrażowej.
- Zapoznanie się z historią rozwoju techniki oraz przykładowymi dziełami sztuki wykonanymi w technice witrażu.
- Wykorzystanie technik rysunkowych w pracy projektowo artystycznej.
- Zapoznanie się z systemem projektowania malarskiej formy użytkowej.

- Tworzenie dokumentacji artystycznej formy użytkowej.
- Zapoznanie się z elementami dokumentacji pracy artystycznej.
- Zapoznanie się z ikonografią i symboliką przedstawienia religijnego.
- Kreatywna interpretacja tekstu kultury i umiejętność przekazania treści za pomocą języka plastycznego.

Opis osiągnięć ucznia:

Uczeń:

- Zapoznaje się z techniką, technologią witrażu i mozaiki witrażowej.
- Zapoznaje się z historią rozwoju techniki oraz przykładowymi dziełami sztuki wykonanymi w technice witrażu.
- Wykorzystuje techniki rysunkowe w pracy projektowo artystycznej.
- Zapoznaje się z systemem projektowania malarskiej formy użytkowej.
- Tworzy dokumentację artystyczną formy użytkowej.
- Zapoznaje się z elementami dokumentacji pracy artystycznej.
- Zapoznaje się z ikonografią i symboliką przedstawienia religijnego.
- Kreatywnie interpretuje tekst kultury i umiejętnie przekazują treść za pomocą języka plastycznego.

Stosowane techniki i narzędzia:

- Akryle
- Pędzle syntetyczne
- Papier rysunkowy w różnych formatach
- Karton 2xA3
- Szkło witrażowe
- Materiały do ciecienia i obróbki szkła
- Folia

Przykładowe zadania:

- Wykonanie małej formy projektowo artystycznej: Projekt witrażu do wybranej przez ucznia przestrzeni szkolnej o tematyce sakralnej wykonany w technice akrylu na papierze.
- Wykonanie małej formy projektowo artystycznej: Projekt witrażu dla wybranego wnętrza sakralnego na terenie Nowego Sącza, technika akrylu na papierze.
- Realizacja mozaiki witrażowej o tematyce sakralnej.

Formy sprawdzania osiągnięć ucznia:

- Realizacja pracy w danej technice.
- Rozmowa indywidualna podczas korekty.
- Prezentacja prac i wspólna dyskusja.

XIV. Martwa natura w stylu barokowym.

Materiał nauczania:

- Kształtowanie umiejętności posługiwania się techniką olejną.
- Planowanie pracy w technice olejnej.
- Wykorzystanie technik rysunkowych w pracy projektowo-artystycznej.
- Poznanie wybitnych dzieł sztuki z epoki baroku wykonanych w technice olejnej.
- Umiejętność budowania barokowego charakteru pracy za pomocą odpowiednich środków plastycznych.

- Znajomość technik stosowanych przez dawnych mistrzów.
- Profesjonalne prezentowanie własnych pomysłów i dokonań twórczych.
- Dokumentowanie własnych dokonań twórczych.

Opis osiągnięć ucznia:

Uczeń:

- Kształtuje swoje umiejętności użycia techniki olejnej w pracy kreatywnej.
- Planuje swoją pracę w czasie.
- Wykorzystuje techniki rysunkowe w pracy projektowo- artystycznej.
- Poznaje wybitne dzieła z epoki baroku wykonane w technice olejnej.
- Umiejętnie buduje barokowy charakter pracy za pomocą środków plastycznych.
- Poznaje techniki dawnych mistrzów.
- Profesjonalnie prezentuje swoje pomysły i dokonania twórcze.
- Dokumentuje własne dokonania twórcze.

Stosowane techniki i narzędzia:

- Sangwina, sepia i biała kredka.
- Papier w formacie 60/80 cm.
- Płótno w formacie 60/80cm
- Farby olejne.
- Pędzle szczecinowe.
- Terpentyna, olej lniany, werniksy i inne media olejne.

Przykładowe zadania:

- Projekt pracy malarskiej w stylu barokowym wykonany na podstawie historii sztuki i obserwacji natury:

1. Proces przygotowawczy-koncepcja.
2. Rysunek walorowy w technice sangwina/ biała kredka.
3. Podobrazie.
4. Podmalówka.
5. Właściwa warstwa malarska.
6. Werniks.
7. Propozycja oprawy pracy.
8. Dokumentacja projektowo-artystyczna projektu.

Formy sprawdzania osiągnięć ucznia:

- Realizacja pracy w danej technice.
- Rozmowy podczas korekty.
- Prezentacja zbiorowa wykonanych prac.

XV. Praca kreatywna. Dostosowanie i dobór techniki malarskiej do formy i założeń pracy artystycznej.

Materiał nauczania:

- Planowanie własnej pracy w tradycyjnej technice malarskiej.
- Użycie odpowiednich środków wyrazu artystycznego w pracy projektowo-artystycznej.
- Mieszanie tradycyjnych technik malarskich.

- Kreatywne wykorzystanie warsztatu artysty malarza do tworzenia złożonych form użytkowych i artystycznych.
- Poznanie dzieł sztuki wykonanych w technikach mieszanych.
- Wykorzystanie i łączenie wiedzy technologicznej z praktyką artystyczno - projektową.

Opis osiągnięć ucznia:

Uczeń:

- Planuje własną pracę w tradycyjnej technice malarskiej.
- Używa odpowiednich środków wyrazu artystycznego w pracy projektowo-artystycznej.
- Stosuje mieszane tradycyjne techniki malarskie.
- Kreatywnie wykorzystuje warsztat artysty malarza do tworzenia złożonych form użytkowych i artystycznych.
- Pozna dzieła sztuki wykonane w technikach mieszanych.
- Wykorzystuje i łączy wiedzę technologiczną z praktyką artystyczno - projektową.

Stosowane techniki i narzędzia:

- Wszystkie dotychczas stosowane na zajęciach tradycyjne techniki malarskie.

Przykładowe zadania:

- Praca inspirowana wybranym dziełem sztuki.
- Praca na podstawie własnych źródeł inspiracji.

Formy sprawdzania osiągnięć ucznia:

- Rozmowy podczas korekty.
- Autoprezentacja i samodzielna ewaluacja pracy.

XVI. Ilustracja do bajki.

Materiał nauczania:

- Planowanie pracy w czasie.
- Dobór w właściwej techniki do realizacji zadania artystycznego.
- Praca z wyobraźni na podstawie tekstu.
- Użycie odpowiednich środków wyrazu artystycznego w pracy projektowo-artystycznej.
- Poznanie przykładów ilustracji książkowej.
- Profesjonalne prezentowanie własnych poglądów, pomysłów i dokonań twórczych.

Opis osiągnięć ucznia:

Uczeń:

- Planuje swoją pracę w czasie.
- Dobiera właściwe techniki do realizacji zadania artystycznego.
- Kreatywnie i twórczo interpretuje tekst bajki.
- Używa odpowiednich środków wyrazu artystycznego w pracy projektowo-artystycznej.
- Zaznajamia się z przykładami ilustracji książkowej.
- Prezentuje własne pomysły, poglądy i dokonania twórcze.

Stosowane techniki i narzędzia:

- Technika mieszana: gwasz i techniki mieszane
- Papier techniczny, format A3

Przykładowe zadania:

- Ilustracja do bajki: Technika gwaszu jako technika projektowa.

Formy sprawdzania osiągnięć ucznia:

- Realizacja pracy w danej technice.
- Rozmowy podczas korekty.
- Prezentacja pracy.

XVII. Ilustracja naukowa w technice akwareli.

Materiał nauczania:

- Planowanie pracy w czasie.
- Dobór w właściwej techniki do realizacji zadania artystycznego.
- Praca z na podstawie obserwacji natury.
- Użycie odpowiednich środków wyrazu artystycznego w pracy projektowo-artystycznej.
- Poznanie przykładów naukowej ilustracji książkowej.
- Wykorzystanie płynu maskującego w technice akwareli.

Opis osiągnięć ucznia:

Uczeń:

- Planuje swoją pracę w czasie.
- Dobiera właściwe techniki do realizacji zadania artystycznego.
- Wykonuje studium natury w technice akwareli.
- Używa odpowiednich środków wyrazu artystycznego w pracy projektowo-artystycznej.
- Zaznajamia się z przykładami naukowej ilustracji książkowej.
- Potrafi zastosować płyn maskujący w technice akwareli.

Stosowane techniki i narzędzia:

- Technika mieszana: akwarela i piórko lub cienkopis.
- Technika akwareli na papierze, format 5xA4.
- Płyn maskujący.

Przykładowe zadania:

Ilustracje do atlasu anatomicznego/botanicznego.

Formy sprawdzania osiągnięć ucznia:

- Realizacja pracy w danej technice.
- Rozmowy podczas korekty.

I. Kopia obrazu olejnego z wykorzystaniem technik pomocniczych.

Materiał nauczania:

- Zasady i omówienie sposobów wykonywania kopii malarskiej.
- Znajomość technologicznych rozwiązań stosowanych przez dawnych mistrzów.
- Odtwarzanie dzieła zgodnie z zastosowaną technologią i końcowym efektem wizualnym.
- Badanie środków wyrazu plastycznego – elementów budowy dzieła sztuki.

- Opanowanie technik – warsztatu technicznego i technologicznego.
- Dokonywanie oceny wartości artystycznych, estetycznych oraz technicznych dzieła.
- Rozpoznawanie technik i procesów technologicznych dzieła.
- Świadome posługiwanie się językiem plastycznym w pracy malarskiej.
- Wykorzystanie zdobytej wiedzy i umiejętności do realizacji projektu.

- Dokumentowanie własnych dokonań twórczych.

Opis osiągnięć ucznia:

Uczeń:

- Poznaje sposoby wykonywania kopii malarskiej.
- Poznaje technologiczne rozwiązania stosowane przez dawnych mistrzów.
- Odtwarza dzieło sztuki zgodnie z zastosowaną technologią i końcowym efektem wizualnym.
- Bada środki wyrazu plastycznego – elementy budowy dzieła sztuki.
- Opanowuje techniki – warsztatu technicznego i technologicznego.
- Dokonuje oceny wartości artystycznych, estetycznych oraz technicznych dzieła.
- Rozpoznaje technikę i proces technologiczny dzieła.
- Świadomie posługuje się językiem plastycznym w pracy malarskiej.
- Wykorzystuje zdobytą wiedzę i umiejętności do realizacji projektu.
- Dokumentuje własne dokonania twórcze.

Stosowane techniki i narzędzia:

- Ołówek.
- Kalka i przybory rysunkowe.
- Tempera.
- Farby olejne.
- Media do farb olejnych i temperowych.
- Pędzle naturalne i szczecinowe różnej wielkości.
- Podobrazie płócienne w formacie uzależnionym od rozmiarów oryginału dzieła sztuki.

Przykładowe zadania:

- Kopia obrazu olejnego ze zbiorów Muzeum Okręgowego w Nowym Sączu na podstawie reprodukcji oraz obserwacji .
1. Proces przygotowawczy-wybór dzieła.
  2. Rysunek linearny na siatce
  2. Podobrazie malarskie.
  4. Podmalówka monochromatyczna - walorowa w technice tempery
  5. Właściwa warstwa malarska i laserunki.
  6. Werniksowanie i zabezpieczenie pracy.
  7. Propozycja oprawy pracy.

Formy sprawdzania osiągnięć ucznia:

- Działania warsztatowe.
- Rozmowy podczas korekty
- Prezentacja efektów pracy.

XVIII. Forma użytkowa w technice malarskiej i pozłotniczej, miniatura, emalia

Materiał nauczania:

- Zasady i omówienie sposobów realizacji formy użytkowej.
- Znajomość technologicznych rozwiązań stosowanych przez dawnych mistrzów.
- Badanie środków wyrazu plastycznego – elementów budowy formy użytkowej.

- Opanowanie technik – warsztatu technicznego i technologicznego stosowanej przy danej formie użytkowej.
- Dokonywanie oceny wartości artystycznych, estetycznych oraz technicznych formy użytkowej.
- Rozpoznawanie technik i procesów technologicznych formy użytkowej.
- Świadome posługiwanie się językiem plastycznym w pracy artystycznej.
- Wykorzystanie zdobytej wiedzy i umiejętności do realizacji projektu.
- Dokumentowanie własnych dokonań twórczych.

Opis osiągnięć ucznia:

Uczeń:

- Poznaje sposoby wykonywania podobnych form użytkowych.
- Poznaje technologiczne rozwiązania stosowane przez dawnych mistrzów.
- Bada środki wyrazu plastycznego – elementy budowy formy użytkowej.
- Opanowuje techniki – warsztatu technicznego i technologicznego.
- Dokonuje oceny wartości artystycznych, estetycznych oraz technicznych formy użytkowej.
- Rozpoznaje technikę i proces technologiczny formy użytkowej
- Świadome posługuje się językiem plastycznym w pracy artystycznej.
- Wykorzystuje zdobytą wiedzę i umiejętności do realizacji projektu.
- Dokumentuje własne dokonania twórcze.

Stosowane techniki i narzędzia:

- Dostosowane do wymagań technicznych danego zadania
- Opcjonalnie elementy złoceń powiązanych z emalierstwem na przedmiotach sakralnych – ćwiczenie wprowadzone pomobilności nauczycieli i projekcie Warsztaty u włoskich mistrzów w 2019 r
- Projektowanie elementów do złoceń w wykorzystaniem programu Ronceros

Przykładowe zadania:

- Kartka bożonarodzeniowa z elementami pozłotniczymi
- Okładka książki
- Dekoracyjna karta w książce unikatowej z elementami pozłotniczymi
- (opcjonalnie) Przedmiot sakralny z elementami złoceń i emalierstwa (kielich, krzyż, itp.) – zagadnienie wprowadzone

Formy sprawdzania osiągnięć ucznia:

- Działania warsztatowe.
- Rozmowy podczas korekty
- Prezentacja efektów pracy.

XIX. Studium portretu. Inspiracja wybranym stylem artystycznym.

Materiał nauczania:

- Kształtowanie umiejętności obserwacji z natury w procesie kreatywnym.
- Kształtowanie umiejętności eksperymentowania z technikami pasteli.
- Świadome wykorzystanie charakteru narzędzia do budowania struktury obrazu.
- Zapoznanie się z pracami wybitnych portrecistów wykonanymi w technice pasteli.

Opis osiągnięć ucznia:

Uczeń:

- Kształtuje umiejętności obserwacji z natury w procesie kreatywnym.
- Kształtuje umiejętności eksperymentowania z technikami pasteli.
- Świadomie wykorzystuje charakter narzędzia do budowania struktury obrazu.
- Zaznajamia się z pracami wybitnych portrecistów, wykonanymi w technice pasteli.

Stosowane techniki i narzędzia:

- Pastele tłuste i suche
- Papier rysunkowy o odpowiedniej gramaturze, format 2x 100/70 cm

Przykładowe zadania:

- Wykonanie portretów w technice mieszanej inspirowanych wybranym dziełem sztuki lub stylem wybranego mistrza.

Formy sprawdzania osiągnięć ucznia:

- Realizacja pracy w technikach mieszanych.
- Rozmowa przy korekcie.

XXI. Kopia-Fragment obrazu z ornamentem

Materiał nauczania:

- Znajomość i stosowanie technologicznych rozwiązań stosowanych przez dawnych mistrzów.
- Kształtowanie umiejętności posługiwania się tradycyjnymi technikami malarskimi.
- Umiejętne łączenie w procesie technologicznym elementów malarskich i pozłotniczych na płaszczyźnie obrazu.

Opis osiągnięć ucznia:

Uczeń:

- Poznaje i stosuje technologiczne rozwiązania stosowane przez dawnych mistrzów.
- Kształtuje umiejętności posługiwania się tradycyjnymi technikami malarskimi.
- Umiejętne łączy w procesie technologicznym elementy malarskie i pozłotnicze na płaszczyźnie obrazu.
- Wiernie odtwarza fragment dzieła sztuki zgodnie z zastosowaną technologią.

Stosowane techniki i narzędzia:

- Tempera, farby olejne
- Deska z gruntem w formacie 20/30 cm.
- Pędzle.
- Medium
- Złocenie na miksion

Przykładowe zadania:

- Kopia-Fragment obrazu z ornamentem złotym

Formy sprawdzania osiągnięć ucznia:

- Realizacja pracy w danej technice.
- Rozmowy podczas korekty.

XXII. A. Projekt muralu w przestrzeni szkoły.

Materiał nauczania:

- Znajomość i stosowanie współczesnych rozwiązań projektowych.
- Umiejętność przygotowania projektu w skali.
- Kształtowanie umiejętności aranżowania malarstwa w przestrzeni.

Opis osiągnięć ucznia:

Uczeń:

- Poznaje i stosuje współczesne rozwiązania projektowe.
- Potrafi przygotować projekt w skali.
- Kształtowanie umiejętności aranżowania malarstwa w przestrzeni.

Stosowane techniki i narzędzia:

- Papier, Format 100/70
- Technika akrylu

Przykładowe zadania:

- Projekt muralu w przestrzeni szkoły.

Formy sprawdzania osiągnięć ucznia:

- Działania warsztatowe.
- Rozmowy podczas korekty.

XXIII. Intarsja w marmurze i pozłotnicze działania eksperymentalne. (moduł realizowany zamiennie z XXII) Uczniowie mogą go realizować wspólnie ze specjalizacją techniki rzeźbiarskie oraz aranżacja wnętrz.

Materiał nauczania:

- Znajomość zasad tworzenia intarsji jako techniki malarskiej.
- Umiejętność przygotowania projektu skomplikowanej formy intarsyjnej
- Umiejętność ręcznej i maszynowej obróbki kamienia, tzn. wykonywania kasyny oraz dopasowywania kamieni do projektu malarskiego.
- Eksperymentalne działania malarskie i pozłotnicze na marmurze z wykorzystaniem intarsji.

Opis osiągnięć ucznia:

Uczeń:

- Potrafi zaprojektować bardziej skomplikowaną kolorystycznie użytkową lub zdobniczą formę intarsjową
- Potrafi wykonać tę intarsję ręcznie lub z wykorzystaniem prostych bezpiecznych maszyn do docinania lub polerowania.
- Potrafi łączyć intarsję innymi malarskimi technikami zdobniczymi i pozłoceniami.

Stosowane techniki i narzędzia:

- Tablice marmurowe, kolorowe odpady marmuru, złoto i farby
- Młotki, suubie gradziny, dłuta, w tym pneumatyczne, ręczne lekkie frezarki pneumatyczne, Narzędzia do cięcia i szlifowania, pędzel
- Narzędzia do złocenia

Przykładowe zadania:

- Kopia opartego na intarsji z elementami złocen i zdobień detalu architektonicznego
- Własna kompozycja kolorystyczna.

Formy sprawdzania osiągnięć ucznia:

- Działania warsztatowe.
- Rozmowy podczas korekty.

XXIV. Kompozycja własna w technice fresku/ mozaiki.*

Materiał nauczania:

- Rozumienie pojęć stosowanych w technice mozaiki/fresku.
- Kształtowanie umiejętności planowania pracy w czasie.
- Kształtowanie umiejętności stosowania materiałów i narzędzi związanych z daną techniką.
- Poznanie przykładowych dzieł sztuki wykonanych w technice mozaiki tessera i fresku.
- Rozpoznawanie charakteru pracy w danej technice.
- Wykorzystanie technik rysunkowych w pracy nad mozaiką tessera/ freskiem.

Opis osiągnięć ucznia:

Uczeń:

- Rozumie pojęcia i nazewnictwo związane z techniką mozaiki tessera/fresku.
- Kształtuje umiejętności stosowania materiałów i narzędzi związanych z daną techniką.
- Poznaje i rozpoznaje charakter pracy wykonanej w tych technikach.
- Potrafi przywołać dzieła wykonane w tych technikach.
- Potrafi stworzyć zgodnie z technologią współczesną własną mozaikę tessera/fresk.
- Wykorzystuje techniki rysunkowe w pracy kreatywnej.

Stosowane techniki i narzędzia:

- Fresk na zaprawie wapiennej/ mozaika marmurowa w technice tessera strappo.
- Techniki odcisku, techniki pomocnicze rysunkowe.
- Techniki rysunkowe pomocnicze

Przykładowe zadania:

- Kompozycja własna w technice mozaiki tessera/ fresku.

Formy sprawdzania osiągnięć ucznia:

- Działania warsztatowe.
- Rozmowa przy korekcie.

XXV. Warsztaty z pozłotnictwa na pulment.

Materiał nauczania:

- Kształtowanie umiejętności planowania pracy w czasie.
- Kształtowanie umiejętności stosowania materiałów i narzędzi związanych z daną techniką.
- Poznanie przykładowych dzieł sztuki ze złoceniami na pulment.
- Rozpoznawanie charakteru pracy w danej technice.

Opis osiągnięć ucznia:

Uczeń:

- Kształtuje umiejętności planowania pracy w czasie.
- Kształtuje umiejętności stosowania materiałów i narzędzi związanych z daną techniką.

- Poznaje przykładowe dzieła sztuki ze złoconiami na pulment.
- Rozpoznaje charakter pracy w danej technice.

Stosowane techniki i narzędzia:

- Materiały i narzędzia pozłotnicze na pulment

Przykładowe zadania:

- Wykonanie ornamentu w technice pozłotniczej na pulment.

Formy sprawdzania osiągnięć ucznia:

- Działania warsztatowe.
- Rozmowa przy korekcie.

XXVI. Projekt własny: forma użytkowa w ramach pracy dyplomowej.

Materiał nauczania:

- Wykonanie własnego projektu malarskiego w systemie projektowym: koncepcja i pomysł, szkice, zaplanowanie i omówienie z prowadzącymi pracy, przygotowanie podłoża, wykonanie rysunków, wykonanie złoceń, podmalówka, właściwa warstwa malarska, zabezpieczenie i werniksowanie pracy, oprawa i przygotowanie do prezentacji pracy
- Zasady i omówienie sposobów wykonywania pracy w danych technikach.
- Znajomość technologicznych rozwiązań stosowanych przez dawnych mistrzów.
- Badanie środków wyrazu plastycznego – elementów budowy dzieła sztuki.
- Opanowanie technik – warsztatu technicznego i technologicznego.
- Dokonywanie oceny wartości artystycznych, estetycznych oraz technicznych dzieła.
- Rozpoznawanie technik i procesów technologicznych dzieła.
- Świadome posługiwanie się językiem plastycznym w pracy malarskiej.
- Wykorzystanie zdobytej wiedzy i umiejętności do realizacji projektu.
- Dokumentowanie własnych dokonań twórczych.
- Prezentacja dokonań twórczych.

Opis osiągnięć ucznia:

Uczeń:

- Wykonuje własny projekt malarski w systemie projektowym: koncepcja i pomysł, szkice, zaplanowanie i omówienie z prowadzącymi pracy, przygotowanie podłoża, wykonanie rysunków, wykonanie złoceń, podmalówka, właściwa warstwa malarska, zabezpieczenie i werniksowanie pracy, oprawa i przygotowanie do prezentacji pracy.
- Poznaje sposoby wykonywania pracy w danej technice.
- Poznaje technologiczne rozwiązania stosowane przez dawnych mistrzów.
- Bada środki wyrazu plastycznego – elementy budowy dzieła sztuki.
- Opanowuje techniki – warsztatu technicznego i technologicznego.
- Dokonuje oceny wartości artystycznych, estetycznych oraz technicznych dzieła.
- Rozpoznaje technikę i proces technologiczny dzieła.
- Świadomie posługuje się językiem plastycznym w pracy malarskiej.
- Wykorzystuje zdobytą wiedzę i umiejętności do realizacji projektu.
- Przygotowuje profesjonalną prezentację dokonań twórczych.
- Dokumentuje własne dokonania twórcze.

Stosowane techniki i narzędzia:

- Uzależnione od wybranej techniki i technologii.

Przykładowe zadania:

- Wykonanie własnego projektu malarskiego w systemie projektowym: koncepcja i pomysł, szkice, zaplanowanie i omówienie z prowadzącymi pracy, przygotowanie podłoża, wykonanie rysunków, wykonanie złocień, podmalówka, właściwa warstwa malarska, zabezpieczenie i werniksowanie pracy, oprawa i przygotowanie do prezentacji pracy

Formy sprawdzania osiągnięć ucznia:

- Działania warsztatowe.
- Rozmowy podczas korekty
- Rozmowy i prezentacja etapów pracy podczas komisji dyplomowych
- Prezentacja efektów pracy na obronie dyplomowej.

XXVII. Technika tempery jaskowej na desce- ikona ze złoceniami

Materiał nauczania:

- Zasady i omówienie sposobów wykonywania pracy w danych technikach malarskich i pozłotniczych.
- Znajomość technologicznych rozwiązań stosowanych przez dawnych mistrzów.
- Badanie środków wyrazu plastycznego – elementów budowy dzieła sztuki.
- Opanowanie technik – warsztatu technicznego i technologicznego.
- Dokonywanie oceny wartości artystycznych, estetycznych oraz technicznych dzieła.
- Rozpoznawanie technik i procesów technologicznych dzieła.
- Świadome posługiwanie się językiem plastycznym w pracy malarskiej.
- Wykorzystanie zdobytej wiedzy i umiejętności do realizacji projektu.
- Dokumentowanie własnych dokonań twórczych.
- Prezentacja dokonań twórczych.

Opis osiągnięć ucznia:

Uczeń:

- Poznaje sposoby wykonywania pracy w danej technice malarskiej i pozłotniczej..
- Poznaje technologiczne rozwiązania stosowane przez dawnych mistrzów.
- Bada środki wyrazu plastycznego – elementy budowy dzieła sztuki.
- Opanowuje techniki – warsztatu technicznego i technologicznego.
- Dokonuje oceny wartości artystycznych, estetycznych oraz technicznych dzieła.
- Rozpoznaje technikę i proces technologiczny dzieła.
- Świadome posługuje się językiem plastycznym w pracy malarskiej.
- Wykorzystuje zdobytą wiedzę i umiejętności do realizacji projektu.
- Przygotowuje profesjonalną prezentację dokonań twórczych.
- Dokumentuje własne dokonania twórcze.

Stosowane techniki i narzędzia:

- Tempera jaskowa
- Deska ikonowa z gruntem kredowym
- Pędzle naturalne
- Media naturalne(żółtko jajka i wino)
- Pozłotnictwo: Uzależnione od wybranej techniki i technologii pozłotniczej.

Przykładowe zadania:

1. Omówienie planu pracy.
2. Zapoznanie się ze szczegółami przepisów malarskich.
3. Wybór ikony na podstawie literatury.

Wykonanie:

4. Przygotowanie podobrazia ikonowego do techniki tempery jajkowej. Grunt kredowo-klejowy
5. Ćwiczenia rysunkowe i akwarelowe analizujące formę wybranej ikony.
6. Wykonanie podlownika wybranej ikony.
7. Wykonanie złocień
8. Malowanie ikony w technice tempery jajkowej
9. Nazwanie ikony i podpis.
10. Zabezpieczenie i przygotowanie pracy do ekspozycji.

Formy sprawdzania osiągnięć ucznia:

- Działania warsztatowe.
- Rozmowy podczas korekty
- Rozmowy i prezentacja etapów pracy podczas komisji dyplomowych
- Prezentacja efektów pracy na obronie dyplomowej.

Literatura przedmiotu:

1. *Wiedza tajemna. Sekrety technik malarskich Dawnych Mistrzów*, David Hockney, Universitas.
2. Ślesiński W. ,*Techniki malarskie spoiwa mineralne*, Arkady 1983.
3. Ślesiński W. '*Techniki malarskie i spoiwa organiczne*,' Arkady 1984.
4. Zdzisław Engelman, *Pozłotnictwo*, wydawnictwo Testori, 2007
5. *Farby i spoiwa malarskie* - Jan Hopliński, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1990.
6. Bammes Gottfrid - *Anatomia człowieka. Przewodnik dla artystów*, Wydawnictwo Lekarskie, Warszawa 1995.
7. Simblet Sarah - *Anatomia dla artystów*, Arkady Warszawa 2003.
8. Słownik Terminologiczny Sztuk Pięknych, PWN, Warszawa 1996.
9. *Hermeneia, czyli objaśnienie sztuki malarskiej*, Dzionizjusz z Furryny, Przekład Ireneusz Kania, Kraków, Universitas, 2004.
10. Paul Evdokimov, *Sztuka ikony. Teologia piękna*.
11. Aidan Hart, *Ikona*, Podręcznik malarstwa ikonowego i ściennego, Wydawnictwo Jedność, 2015.

